

Kompostimullan käyttö

Työ tekijänsä kiittää ja eräänä päivänä komposti valmistuu. Silloin komposti on muhnut tummaksi, muhevaksi mullaksi ja sen lämpötila on laskenut ilman lämpötilaa vastaavaksi. Kompostiin voi käyttää maanparannusaineena kattoena tai siittää jälkkompostoitumaan, kun alkuperäisiä aineksia ei voi tunnistaa kannamunankuoria lukuun ottamatta. Jälkkompostoitua kompostia voi käyttää pintamultaan sekoitettuna sekä hyvin kypsyyttä kompostia kasvualustana esim. hiekkään tai saveen sekoitettuna (suhde 1:1:1). Huomaa, että ilian vähän maatunut 'raaka' komposti voi olla vahingoksi kasvien juurille.

Lisätieto:

Ympäristönsuojelusihteeri Jaana Leppänen p. 040-7292 167
toinistosihteeri Maire Maimanen p. 014-820 6631
kunnanhinsinööri Juhani Nojonen p. 0400-643 890
jätehuoltoyrittäjä Jussimäki p. 0400-345 694
sekä internet [www.uurainen .fi](http://www.uurainen.fi)

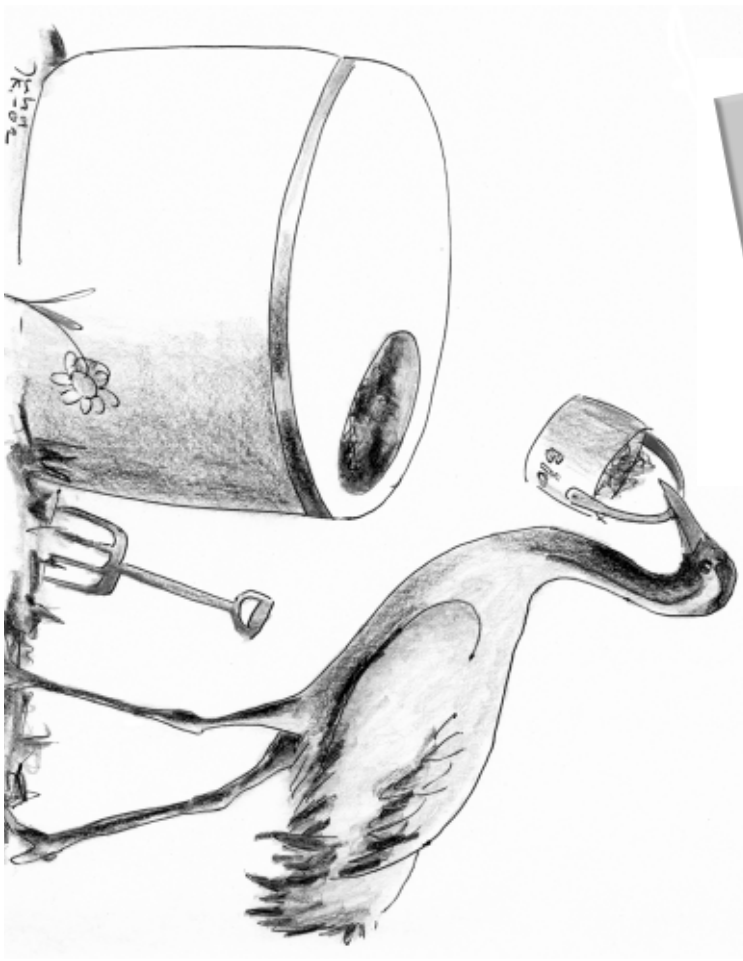
Lisää osviittaa kompostointiin saat oppaista sekä kursseilta.

Oppaan sivulla seikkaillee Uuraisten kunnan nimikkolaji kurki.
Oppaan piirroksel laati Juhna Korpela ja tekstin Jaana Leppänen.

Biojätteiden lajitteluopas

Kerttu Kurki
kompostoi

Erottele biojäte ja luonto kiittää

BIOJÄTE LAJITTELUUN MYÖS UURASILLA

Useimmissa keskuusomalaisissa kunnissa lajitellaan jo biojätteet erikseen. Jatkossa eli 1.6. 2002 lukiin Uurainenkin mukaan lajittelun piiriin. Loma-asunnolle alkataulu on hieman väljennetty eli lajittelu alkaa 15.6.2002. Suositeltavin tapa pienkiinteistöille on kompostoida biojätteet itse.

Toinen vaihtoehto on erotella biojätteet omaan astiaan erilliskeräystä varten. Tällöin kiinteistönhaltija tekee itse sopimuksen valitsemansa jäteluottoyrittäjän kanssa. Erilliskerätyn biojätteen hakee jäteluottoyrittäjä ja kuljettaa Jyväskylään Mustankorkean kaatopaikalle kompostointilaitokseen, jossa siitä muhii hyvää kompostia maanparannusaineksi. Hajja-asutusalueella voidaan biojäte viedä toistaiseksi aluekeräyspisteisiin kuntaan suoritettavaa käyttömaksua vastaan.

Biojätteellä tarkoitetaan kompostiin soveltuvaa biologisesti hajoavaa, kiinteää, myrkytöntä jätettä, kuten ruokajätettä ja muuta elintarvikkeitä, puutarhajätettä sekä eloperäistä tuotantojätettä.

Miksi eloperäinen jäte erilleen?

Jäteastian sisältöstä voi kolmasosan kompostoida humuspiitoiseksi ravinteikkaaksi mullaksi. Ottamalla biojätteen talteen teet selkeän ekoteon ja säätät luonnonvaroja. Samalla jätämäärät vähenevät.

Kaatopaikalle kärrättynä biojäte on haiseva ympäristöhaitta, joka vedetään puoleensa haittaeläimiä ja rehevöittävä osaltaan lähiseudun vesistöjä. Kerää biojätteet erilleen ja pelastat niiden sisältämät ravinteet hyötykasveille. Humuspiitoinen kompostimulta on hyvää voimanhedettä puutarhallesi. Eloperäisen jätteen erottelu on myös muun kiertätyksen onnistumisen A ja O. Ruokajätteen sotkemaad kierrätysjätettä on vaikeaa ja kallista hyödyntää.

Kompostiin toiminta alkaa, kun jätettä on kertynyt tarpeeksi. Sekoita kompostia vilkoittain, mutta vasta kun kompostiin lämpötila on noussut noin 40-60 asteeseen. Sekoittaminen tuo happaa pieneliöille ja vauhdittaa kompostoitumista. Kunnolla toimiva komposti on lämmin, kostea, hajuton ja jäte painuu nopeasti kasaan. Kompostoituminen kestää olosuhteista riippuen parista kuukaudesta vuoteen.

Ongelmanratkaisuja

Kompostiin hajottajaeliöstöä tarvitsee toimiakseen happaa, kosteutta ja ravinteita. Keittojättekompostissa ravinteita on yleensä riittävästi, kun käytetään seoinnetta. Kosteus on sopiva kun kompostista puristettaessa tulee vain muutama tippa vettä.

Jos kompostiin pesiäytyy muraahaisia, on kompostisi kuivaa ja vaatii kastelua ja sekoittelua. Komposti ei jäädä helposti, jos se hyvin lämpeeristetty ja jätettä on runsaasti. Jätetymsen uhatessa lisää talousjätettä ja seosainetta usein, käännä komposti tiuhaan ja vuoraa lumella ulkopuolelta. Kompostiin voi laittaa myös lämmikkeeksi kuumalla vedellä täytetyn kanisterin.

Kärpäsiä voi häätää käöntämällä toukat keskelle kompostia kuumimpaan paikkaan. Elleivät muut keinot pure, kärpäsiä voi tuhota ruiskuttamalla pyretriinihoidisella biohajavaalla torjunta-aineella.

Kompostoinnin käytäntöä

Kompostointi alkaa keittiöstä. Kaikki maatuivat jätteet lajitellaan keittiössä erilliseen 2-10 l:n vetoiseen astiaan. Isoimmat jätteet pilkotaan. Sopiva palakoko 3-5 cm. Astia kannattaa tyhjentää päivittäin ulos kompostoriin hajuhaittojen välttämiseksi.

Erilliskeräyksessä astia tulee suojata hajoaavalla tärkkelys- tai paperipussilla tai sanomalehden aukeamalla. Näin välttät biojätteen liikaantumisen. Huom! Omassa kompostorisssa muovimaiset tärkkelyspussit voivat vaikeuttaa sekoittamista!

Suosittelavin ja taloudellisin vaihtoehto varsinkin omakoitasukkaalle on kompostoinnin omalla pihamaalla. Silloin kompostin sisältämä kasvivoima saadaan oman puutarhan hyödyksi. Tällöin tarvittavat umpinaisen, talvikäytössä lämpöeristetyt ja haittaeiäimiltä suojatun kompostorin. Puutarhajättille riittää hyvä lautakehikko. Hoidathan kompostia huolella siten, ettei siitä aiheudu valumia tai muuta haittaa ympäristöön. Kompostoria ei saa sijoittaa kaivon läheisyyteen tai naapurin suostumuksetta neljää metriä lähemmäs naapurin rajaa.

Kompostoinnin aloittamisesta tulee tehdä ilmoitus Uuraitien kunnan ympäristönsuojelutoimistoon, josta on saatavissa myös lomakkeita. Lomake on myös tämän oppaan keskiaukeamalla. Lomakkeita myös internetosoitteesta www.uurainen.fi.

Kompostin teko

Kompostorin pohjalle kasataan ilman kierron varmistamiseksi noin 10 cm:n kerros seosainetta. Toimiva komposti kasataan kuin täyttekakku: keittiössä syntyneet ruokajätteet kompostiin ja seosainetta päälle. Lhaja kalojätteet peitetään huolellisesti hajuhaittojen ehkäisemiseksi. Hyvä seosaine kuohkeuttaa ja näin ilmasta kompostia. Seosaineksi sopivat etenomaaisesti puunkuoriruuhe, kutterinastu sekä rishake ja turve edellisiin sekoitettuna. Pelkkä turve ei sovi, sillä se painuu ilmattomaksi ja komposti voi käydä mätänemään ja houkuttelee kärpäsiä.

KOLME HYVÄÄ VAIHTOEHTOA: OMATOIMINEN KOMPOSTOINTI, ERILLIS- TAI ALUEKERÄYS

Erilliskeräys: omat tai kimpaa-astiat

Ellei halua kompostoida itse, voi liittyä kerättyyn piiriin. Kuka kiinteistö tekee sopimuksen valitsemansa jätehuoltoyrittäjän kanssa. Erilliskeräystä varten tarvittavat korkeintaan 240 litran vetoisen tiiviin haittaeiäimiltä suojatun jätteenastian. Astian voi suojata maatuvalle säkille, joita saa jätehuoltoyrittäjän kautta. Rivi- ja kerrostaloille säkin käyttö on pakollinen. Biojätteenastian tyhjennysväli on kaksi viikkoa. Biojätteenastian kiinteistön koon mukaan. Kuivajätteenastioiden tyhjennysväliä voi harventaa neljästä (keskustajaajama) kuuteen (haja-asutusalue) viikkoon, kun biojäte käsitellään erikseen.

Bio- ja kuivajätteenastiat voi hankkia tarpeen mukaan naapuruiden kanssa yhteisesti ja näin säästää selvää rahaa. Erilliskerätty biojäte kuljetetaan mustankorkean kompostointilaitokseen Jyväskylään. Siellä valmistunut ravinteikas kompostointimulta käytetään maanparannusaineena eri kohteissa.

Lisäksi aluekeräys haja-asutusalueella

Haja-asutusalueen asukkaat ja loma-asukkaat voivat ainakin toistaiseksi viedä biojätteenä olemassaoleviin aluekeräyspisteisiin 1.6.2002 alkaen. Kunta perii pisteen käytöstä käyttömaksun. Aluekeräyspisteen käytöstä tulee ilmoittaa kuntaan liitteenä olevalla yhteisastialomakkeella.

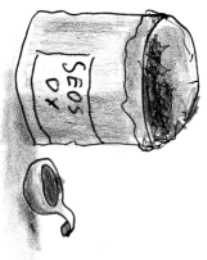
Biojätteen kompostoinnin aloittamisesta kiinteistöllä on tehtävä kirjallinen ilmoitus kunnan ympäristönsuojelutoimistoon (varkinaiset asukkaat pe 31.5.2002 mennessä ja mökkiläiset 14.6.2002 mennessä). Myös kompostoinnin lopettamisesta on ilmoitettava.

PIENI KOMPOSTOINTIOPAS:

Kompostoinnalla muhevaa multaa

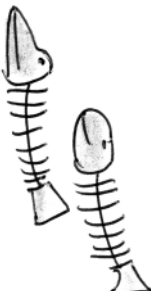

Kompostoimalla kodin biojätteet itse säästät ympäristöä ja selvää rahaa jäteastoiden tyhjennysmaksuissa. Samalla huumuspitoinen, ravinteikas kompostimulta saa puutarhasi puhkeamaan kukkoistukseen. Tämän oppaan tarkoituksena on antaa perustiedot omatoimisesta kompostoinnista.

Välineet		
<ul style="list-style-type: none">- astia keittöön 2-10 l- lämpökompostori 200-400 l- sekoitusauva- seosainetta astioineen ja kauha- jälkkikompostointipaikka		
Hyvä kompostori		
<ul style="list-style-type: none">- lämpeöeristetty- lujarakenteinen- haittainehmittä suojattu- riittävä ja avattavilla täyttö- ja tyhjennysaukoilla varustettu- sopivan kokoinen, nelihenkisellä perheellä 200-400 l.- ilmankiertoaukoilla varustettu		
Seosaineet		
<ul style="list-style-type: none">- risuhake- lehti- ja neulaskarike- kutterinlastu- tarkoitukseen sopiva kaupallinen tuote		

Seosainetta käytetään parantamaan kompostin ilmavuutta ja sitomaan hajoaamisessa vapautuvaa typpiä ja kosteutta. Seosaine edistää kompostoitumista ja ehkäisee hajujen muodostumista.

Kompostorin sijoitus

Kompostori sijoitetaan varjoisaan paikkaan soralle tai nurmikolle. Kompostoria ei saa sijoittaa neljää metriä lähemmäs tonnin rajaamaan naapurin suostumusta tai 10 metriä lähemmäs naapurin kaivoa. Kompostorin ympärillä tarvitaan tilaa hoitamista, tyhjentämistä sekä jälkkypsytystä varten.

Kompostiin sopivat:		
<p>Kaikki maatuva, myrkytön, eloperäinen jätte, kuten</p> <ul style="list-style-type: none">- ruoantähteet, hedelmien ja juuristen kuoret- kahvin ja teen porot suodatinpusseineen- talous- ja pehmopaperit pieninä määrinä- kukkamulta ja kasvinjätteet- kotieläinten häkkien siivousjätteet- puunlastut ja puru (ei kylästetty)- kalanperkkeet, ilhanleikkujätteet- marjojen ja sienten puhdistusjätteet- kannamunien kuoret ja pahviset munakennot- paperipussi tai sanomalehti paperi kuivikkeeksi		

Kompostiin ei sovellu:	
<ul style="list-style-type: none">- muovi, lasi ja metalli- tupakkantumpit tai -tuhka- ongelmajätteet: öljy, bensiini, liuottimet, lääkkeet, lahonsuoja-aineet- tuhka tai kalkki- lahosuojattu puu tai sen puru- suuret määrät paperia	